

fig til Skæferigaard. Formodentlig er nu Rentekammeret blevet træt af idelig og idelig at høre paa denne Godseier og blive overfaldet af hans Andragende om en Sag, hvortil ingen Bevilling hørte, og Rentekammeret slutter sin Skrivelse til bemeldte Godseier saaledes: „Det synes vel nu ikke længere at være Eierenens Hensigt at opføre en Skæferigaard paa disse Forder, efterdi Saadant allerede i en Række af Aar ikke er iværksat, og Forderne nu omfider angives at være mindre skikkede dertil formedest Mangel paa Eng og Tørveffjær, men paa den anden Side anser Kammeret ikke heller nogen bestemt Forpligtelse til at bebygge Forderne at paa hvile Godseieren“ —, forsaavidt Saadant er foreslaet af Regjeringen i dens Forslag, vil det altsaa være en ny Tvang paa Godseierne —, „da nemlig Lodderne efter de meddelte Erklæringer maa antages at være samlede Parceller af blotte Hedelodder fra forskjellige Bøndergaard, og det ikke findes anmeldt eller oplyst, at nogen Bøndergaard ved deres Fraskillelse er bleven nedlagt“ — der have vi Theorien om gamle Gaarde, der skulle bevares, medens Administrationen iøvrigt ikke har nogen Interesse for Sagen — „hvorfor Kammeret Intet vil have at erindre imod, at disse Forder, af hvilke nogle endnu ere under Dyrdyrkning, fremtidig bortleies eller bortforpagtes“ — det hedder ikke engang „bortfæstes“ — „til nærboende Bønder“ — det viser altsaa, at ubebyggede Lodder uden Hensyn til deres Størrelse anser Kammeret Godseieren berettiget til at bortleie eller bortforpagte — „indtil de Tid efter anden maatte blive bebyggede for saavel“ — det skal formodentlig være „saaledes“ — „at kunne bortleies eller bortfæstes“ — jeg maa her gøre opmærksom paa, at samtlige disse Lodder ere paa over 1 Tønde Hartkorn, nogle naae op til 3 Tønder Hartkorn, det er det Interessante derved — „Alt paa Billaar, at ingen af bemeldte Forder drives eller bruges under Hovedgaarden eller drives for Godseierens Regning“. — Her har man, saavidt jeg skjønner hele Theorien af 28de December 1868 givet;

man har det givet, at der ikke er nogen Byggepligt med Hensyn til saadanne Lodder, man har givet, at de ikke bebyggede Lodder, skjøndt de ere paa 2 eller 3 Tønder Hartkorn, ikke ere fæsteligte, og endelig udtaler Rentekammeret, at, naar de ere bebyggede, saa kan Godseieren bortleie, og bortfæste dem. Jeg skal gjentage, at disse Lodder udgjøre Alt i Alt noget over 19 Tønder 6 Skjæpper Hartkorn; og at ingen af dem er under 1 Tønde Hartkorn; de naae op til 3 Tønder, det vil sige gammelt Hartkorn. Det forekommer mig soleklart, at Godseieren, efter at have modtaget denne Rentekammerfskrivelse, med fuld Føie kunde have dannet en fæstefri større Avlsgaard af disse Lodder, ligesom den, der ifjor blev omtalt her i Thinget at være bleven dannet, hvad der vakte saa meget Anstød, i det Mindste hos Mange. Denne i mine Tanker i og for sig ret kuriøse Sag, og som bliver end mere kuriøs i Henhold til, hvad der tidligere er passeret, har sit ikke ganske uinteressante „Nachspiel“, nemlig det, at Indenrigsministeriet — dette saa misfjendte Indenrigsministerium — i 1852 gjorde et Forsøg paa at faae det forandret, som Rentekammeret havde erkjendt for at være lovligt, idet det vilde tilpligte Godseieren at bebygge disse Lodder. Godseieren vilde imidlertid ikke finde sig derti og søgte Sagen afgjort ved Domstolene, men Indenrigsministeriet var dog i 1852 ikke mere forvovent til at bryde de gamle Traditioner, end at det ganske voligt tog til Takke med en Underrettsdom og derpaa lod Sagen ligge, hvilket vistnok ogsaa var det Fornuftigste, som Indenrigsministeriet under disse Omstændigheder kunde gjøre. Underrettsdommen, som jeg her holder i min Haand, er af 31te August 1854. Som et af de bedre Argumenter for, at det skulde være en ny Theori, anføres jo den meget omtalte indenrigsministerielle Skrivelse af 10de September 1861 til Svendborg eller Odense Amtmand, hvilken efter den Mening, der er udtalt af den af mig ofte nævnte Landsathingsmand for 1ste Kreds var særdeles vel overveiet, idet den havde ligget et fuldt Aar i Ministeriet, Indenrigsministeriet havde været et fuldt Aar om at give den. Jeg tror nu rigtignok, at,